Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prednesené 12. novembra 2020 [1]

Spojené veci C-354/20 PPU a C-412/20 PPU

L. a P.,
za účasti:
Openbaar Ministerie

[návrhy na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podal Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame, Holandsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Naliehavé prejudiciálne konanie – Justičná spolupráca v trestných veciach – Európsky zatykač – Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV – Odovzdanie zatknutej osoby súdnemu orgánu vydávajúcemu zatykač – Charta základných práv Európskej únie – Článok 47 – Právo na prístup k nezávislému a nestrannému súdu – Systémové alebo všeobecné nedostatky, pokiaľ ide o nezávislosť súdnej moci členského štátu, v ktorom bol zatykač vydaný“

1. Súdny dvor už rozhodol, kedy súdny orgán, ktorý vykonáva európsky zatykač, o ktorom sa rozhoduje podľa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV [2], môže pozastaviť odovzdanie vyžiadanej osoby, ak sa preukáže skutočné riziko porušenia jej základných práv.

2. Veľká komora Súdneho dvora uznala, že medzi porušeniami uvedených práv, ktoré môžu odôvodniť neodovzdanie vyžiadanej osoby, sa nachádza porušenie práva na spravodlivý proces (článok 47 Charty základných práv Európskej únie, ďalej len „Charta“). K tomu mohlo dôjsť, keď systémové alebo všeobecné nedostatky, pokiaľ ide o nezávislosť súdov členského štátu, v ktorom bol európsky zatykač vydaný, ohrozovali uvedené základné právo. [3]

3. Súdny dvor v rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) dospel k uvedenému výsledku rovnakým postupom, aký predtým použil v prípade systémových alebo všeobecných nedostatkov, ktoré sa netýkali nezávislosti súdov, ale situácie vo väzenských zariadeniach, ktorá mohla narušiť dôstojnosť osoby, o odovzdaní ktorej sa rozhodovalo v rámci európskeho zatykača. [4]

1 Jazyk prednesu: španielčina.

2 Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34), zmenené rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24) (ďalej len „rámcové rozhodnutie“).

3 Rozsudok z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality [C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, ďalej len „rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému)“].

4 Rozsudok z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198; ďalej len „rozsudok Aranyosi a Căldăraru“).

4. Podľa uvedeného postupu súdny orgán, ktorý vykonáva európsky zatykač, musí konkrétnym a presným spôsobom overiť, či okrem systémových a všeobecných nedostatkov, ktoré sa týkajú nezávislosti súdov štátu, v ktorom bol zatykač vydaný, existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že vyžiadaná osoba bude v prípade odovzdania vystavená riziku porušenia práva, ktoré jej priznáva článok 47 Charty.

5. Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame, Holandsko) sa pýta, či vzhľadom na zhoršenie všeobecných nedostatkov výkonu spravodlivosti v Poľsku, ku ktorému došlo po vydaní rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), môže odmietnuť odovzdanie, o ktoré požiadal súd uvedenej krajiny, bez toho, aby bolo potrebné podrobne preskúmať konkrétne okolnosti vydania európskeho zatykača.

6. Z dôvodov, ktoré uvediem nižšie, navrhnem, aby Súdny dvor potvrdil judikatúru stanovenú v rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému). Súhlasím teda so stanoviskom, ktoré v tejto veci zaujali Openbaar Ministerie (prokuratúra, Holandsko), belgická a írska vláda, ako aj Komisia. [5]

I. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Zmluva o Európskej únii

7. Článok 7 stanovuje:

„1. Na základe odôvodneného návrhu jednej tretiny členských štátov, Európskeho parlamentu alebo Európskej komisie môže Rada štvorpätinovou väčšinou svojich členov po získaní súhlasu Európskeho parlamentu rozhodnúť, že existuje jasné riziko vážneho porušenia hodnôt uvedených v článku 2 niektorým členským štátom. Pred prijatím takéhoto rozhodnutia Rada vypočuje príslušný členský štát a v súlade s tým istým postupom mu môže adresovať vhodné odporúčania.

Rada pravidelne overuje, či dôvody, na základe ktorých prijala rozhodnutie, ešte stále trvajú.

2. Európska rada môže na návrh jednej tretiny členských štátov alebo na návrh Európskej komisie a po získaní súhlasu Európskeho parlamentu jednomyseľne rozhodnúť o existencii závažného alebo pretrvávajúceho porušenia [závažného a pretrvávajúceho porušovania – *neoficiálny preklad*] hodnôt uvedených v článku 2 niektorým členským štátom, a to po vyzvaní tohto členského štátu, aby predložil svoje stanovisko.

3. Ak je prijaté rozhodnutie podľa odseku 2, môže Rada kvalifikovanou väčšinou rozhodnúť o pozastavení určitých práv vyplývajúcich z uplatňovania zmlúv pre príslušný členský štát vrátane hlasovacieho práva zástupcu vlády tohto členského štátu na zasadnutiach Rady. Rada pritom zohľadní možné následky takéhoto pozastavenia na práva a povinnosti fyzických a právnických osôb.

Záväzky príslušného členského štátu vyplývajúce zo zmlúv zostávajú pre tento štát v každom prípade aj naďalej záväzné.

…“

5 Poľská vláda nesúhlasí so základným predpokladom, z ktorého vychádza argumentácia obsiahnutá v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ale tvrdí, že odpoveď na otázky, ktoré sú v ňom uvedené, automaticky vyplýva z rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému).

2. Charta základných práv Európskej únie

8. Článok 47 („Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces“) znie:

„Každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

…“

3. Rámcové rozhodnutie 2002/584

9. V odôvodnení 10 sa uvádza:

„mechanizmus európskeho zatykača je založený na vysokej miere dôvery medzi členskými štátmi; jeho vykonávanie sa môže pozastaviť iba v prípade vážneho a pretrvávajúceho porušovania zásad uvedených v článku 6 ods. 1 [ZEÚ] jedným z členských štátov, zisteného Radou v zmysle článku 7 ods. 1 uvedenej zmluvy, s následkami uvedenými v článku 7 ods. 2 zmluvy“.

10. Článok 1 („Definícia európskeho zatykača a povinnosť vykonať ho“) stanovuje:

„1. Európsky zatykač je súdne rozhodnutie vydané členským štátom s cieľom zatknúť a vydať požadovanú osobu inému členskému štátu na účely vedenia trestného stíhania alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia [s cieľom, aby iný členský štát zatkol a odovzdal vyžiadanú osobu na účely vedenia trestného stíhania alebo výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia spojeného s odňatím slobody – *neoficiálny preklad*].

2. Členské štáty vykonajú každý európsky zatykač na základe zásady vzájomného uznávania a v súlade s ustanoveniami tohto rámcového rozhodnutia.

3. Toto rámcové rozhodnutie nebude meniť povinnosť rešpektovať základné práva a základné právne princípy zakotvené v článku 6 [ZEÚ].“

11. V článku 6 („Určenie príslušných súdnych orgánov“) sa uvádza:

„1. Vydávajúci súdny orgán bude súdny orgán vydávajúceho členského štátu [súdny orgán vydávajúci zatykač bude súdny orgán členského štátu vydávajúceho zatykač – *neoficiálny preklad*], ktorý je oprávnený vydať európsky zatykač v zmysle právnych predpisov tohto štátu.

2. Vykonávajúci súdny orgán bude súdny orgán vykonávajúceho členského štátu, ktorý je oprávnený vykonať európsky zatykač v zmysle právnych predpisov tohto štátu.

3. Každý členský štát bude informovať Generálny sekretariát Rady o príslušnom súdnom orgáne podľa svojich právnych predpisov.“

12. V článkoch 3, 4 a 4a sú vymenované dôvody pre povinné a nepovinné nevykonanie európskeho zatykača.

13. Článok 15 („Rozhodnutie o odovzdaní“) stanovuje:

„1. Vykonávajúci súdny orgán rozhodne v lehotách a za podmienok definovaných v tomto rámcovom rozhodnutí o tom, či osobu odovzdá.

2. Ak vykonávajúci súdny orgán považuje informácie oznámené vydávajúcim členským štátom [členským štátom vydávajúcim zatykač – *neoficiálny preklad*] za nedostatočné na rozhodnutie o vydaní [odovzdaní – *neoficiálny preklad*], požiada o urýchlené doplnenie ďalších potrebných informácií, najmä s ohľadom na články 3 až 5 a článok 8, a môže stanoviť lehotu na ich prijatie, berúc do úvahy potrebu dodržania lehôt stanovených v článku 17.

3. Vydávajúci súdny orgán [súdny orgán vydávajúci zatykač – *neoficiálny preklad*] môže kedykoľvek zaslať vykonávajúcemu súdnemu orgánu ďalšie užitočné informácie.“

B. Vnútroštátne právo

14. Rámcové rozhodnutie bolo prebraté do holandského právneho poriadku prostredníctvom Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie)[6] z 29. apríla 2004[7], zmeneného zákonom z 22. februára 2017[8].

II. Spory a návrhy na začatie prejudiciálneho konania

A. Vec C-354/20 PPU

15. Dňa 7. februára 2020 officier van justitie (prokurátor, Holandsko) požiadal vnútroštátny súd o vykonanie európskeho zatykača, ktorý 31. augusta 2015 vydal Sąd Rejonowy w Poznaniu (Okresný súd Poznaň, Poľsko) s cieľom dosiahnuť zatknutie a odovzdanie poľského štátneho príslušníka, ktorý nemá bydlisko ani pobyt v Holandsku, na účely vedenia trestného stíhania pre pašovanie omamných látok a držbu falošného dokladu totožnosti.

16. Dňa 24. marca 2020 Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) prerušil konanie a vyzval vyžiadanú osobu a prokuratúru, aby sa vyjadrili k najnovším udalostiam týkajúcim sa právneho štátu, ku ktorým došlo v Poľsku, ako aj k ich prípadným dôsledkom pre odovzdanie vyžiadanej osoby na základe rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému).

17. Dňa 12. júna 2020 Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) po predložení uvedených vyjadrení požiadal prokuratúru, aby položila súdu, ktorý vydal zatykač, určité otázky. Tento súd odpovedal na položené otázky s výnimkou otázok určených pre Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko), pričom vyzval vnútroštátny súd, aby tieto otázky položil priamo samotnému Sąd Najwyższy (Najvyšší súd).

18. Prokuratúra položila Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) otázky, ktoré sa ho týkali, pričom nedostala odpoveď.

6 Zákon, ktorým sa vykonáva rámcové rozhodnutie Rady Európskej únie o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi Európskej únie.

7 Stb. 2004, 195.

8 Stb. 2017, 82.

19. Za týchto okolností Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) položil Súdnemu dvoru nasledujúce otázky:

„1. Bráni rámcové rozhodnutie…, článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a/alebo článok 47 druhý odsek Charty tomu, aby vykonávajúci súdny orgán vykonal európsky zatykač vydaný súdom, ak sa vnútroštátne právne predpisy členského štátu, ktorý vydal zatykač, po vydaní tohto európskeho zatykača zmenili tak, že tento súd už nespĺňa požiadavky týkajúce sa účinnej súdnej ochrany, keďže tieto právne predpisy už nezaručujú nezávislosť uvedeného súdu?

2. Bráni rámcové rozhodnutie… a článok 47 druhý odsek Charty tomu, aby vykonávajúci súdny orgán vykonal európsky zatykač, ak konštatoval, že v členskom štáte, ktorý vydal zatykač, v prípade každej podozrivej osoby – a tým aj vyžiadanej osoby – bez ohľadu na to, ktoré súdy tohto členského štátu sú príslušné na konanie proti vyžiadanej osobe, a bez ohľadu na jej osobnú situáciu, povahu protiprávneho konania, z dôvodu ktorého je trestne stíhaná, a skutkové okolnosti, na základe ktorých bol európsky zatykač vydaný, existuje skutočné riziko porušenia jej základného práva na nezávislý súd, ktoré súvisí s tým, že súdy členského štátu, ktorý vydal zatykač, v dôsledku systémových a všeobecných nedostatkov už nie sú nezávislé?

3. Bráni rámcové rozhodnutie… a článok 47 druhý odsek Charty tomu, aby vykonávajúci súdny orgán vykonal európsky zatykač, ak konštatoval, že

– v členskom štáte, ktorý vydal zatykač, existuje v prípade každej podozrivej osoby skutočné riziko porušenia jej základného práva na spravodlivý proces, ktoré súvisí so systémovými a všeobecnými nedostatkami týkajúcimi sa nezávislosti súdnej moci tohto členského štátu,

– tieto systémové a všeobecné nedostatky preto nielen môžu mať, ale aj skutočne majú nepriaznivé dôsledky pre súdy tohto štátu, ktoré sú príslušné na konanie proti vyžiadanej osobe, a

– preto existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že vyžiadaná osoba bude vystavená skutočnému riziku porušenia jej základného práva na nezávislý súd, a teda podstaty jej základného práva na spravodlivý proces,

aj keď vyžiadaná osoba okrem týchto systémových a všeobecných nedostatkov nevyjadrila žiadne konkrétne obavy a jej osobná situácia, povaha protiprávneho konania, z dôvodu ktorého je trestne stíhaná, a okolnosti, na základe ktorých bol európsky zatykač vydaný, okrem týchto systémových a všeobecných nedostatkov neposkytujú dôvod obávať sa, že výkonná a/alebo zákonodarná moc bude v rámci trestného konania týkajúceho sa tejto osoby vyvíjať konkrétny nátlak alebo ho ovplyvňovať?“

B. Vec C-412/20 PPU

20. Dňa 23. júna 2020 officier van justitie (prokurátor, Holandsko) požiadal vnútroštátny súd o vykonanie európskeho zatykača, ktorý 26. mája 2015 vydal Sąd okręgowy w Sieradzu (Krajský súd Sieradz, Poľsko) s cieľom dosiahnuť zatknutie a odovzdanie osoby, ktorú iný poľský súd odsúdil na trest odňatia slobody. [9]

21. Vyžiadaná osoba 17. augusta 2020 požiadala uvedený súd, aby počkal na odpoveď Súdneho dvora na prejudiciálne otázky položené a vo veci C-354/20 PPU, proti čomu prokuratúra nenamietala.

9 Konkrétne na vykonanie zostávajúcich siedmich mesiacov z ročného trestu odňatia slobody uloženého rozsudkom Sąd rejonowy w Wieluniu (Okresný súd Wieluń, Poľsko) z 18. júla 2019 za trestné činy vyhrážania a násilia.

22. Po pojednávaní konanom 20. augusta 2020 Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) rozhodol, že k prejudiciálnym otázkam položeným vo veci C-354/20 PPU doplní prejudiciálnu otázku v tomto zmení:

„Bráni rámcové rozhodnutie…, článok 19 ods. 1 druhý pododsek [ZEÚ] a/alebo článok 47 druhý odsek Charty… tomu, aby vykonávajúci súdny orgán vykonal európsky zatykač vydaný súdom, , ak tento súd nespĺňa podmienky účinnej súdnej ochrany a nespĺňal ich už ani v čase vydania európskeho zatykača, pretože právna úprava členského štátu, ktorý vydal zatykač, nezaručuje nezávislosť tohto súdu a nezaručovala ju už ani v čase vydania európskeho zatykača?“

III. Konanie na Súdnom dvore

23. Návrhy na začatie prejudiciálneho konania boli doručené do kancelárie Súdneho dvora 31. júla 2020 (vec C-354/20 PPU) a 3. septembra 2020 (vec C-412/20 PPU).

24. Súdny dvor rozhodol, že návrhy na začatie prejudiciálneho konania prejedná v naliehavom konaní, a spojil ich na spoločné konanie.

25. Písomné pripomienky predložili zástupcovia vyžiadaných osôb, prokuratúra, holandská a poľská vláda, ako aj Komisia. Všetky tieto subjekty sa zúčastnili na pojednávaní konanom 12. októbra 2020, na ktorom sa zúčastnila aj belgická a írska vláda.

IV. Analýza

A. Úvodné úvahy

1. Uplatniteľné ustanovenie rámcového rozhodnutia

26. Tak vo výroku, ako aj v odôvodnení návrhov na začatie prejudiciálneho konania je všeobecne uvedené rámcové rozhodnutie, pričom nie je špecifikovaný článok, o výklad ktorého sa žiada.

27. Napriek tomu – tak ako vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) – z návrhov na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd odkazuje na ustanovenie článku 1 ods. 3 rámcového rozhodnutia.

2. Odôvodnenie návrhov na začatie prejudiciálneho konania

28. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-354/PPU, Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) uvádza, že podľa jeho názoru nie je opodstatnené odmietnuť vykonanie európskeho zatykača zo žiadneho z dôvodov uvedených v článkoch 3 až 5 rámcového rozhodnutia.[10] Hoci v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-412/20 PPU sa podobná poznámka nenachádza, treba predpokladať, že je to tiež tak.

10 Bod 4 návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-354/20 PPU.

29. Uvedený súd sa však domnieva, že „nedávne zmeny v právnych predpisoch Poľskej republiky, ktoré sa týkajú nezávislosti súdnej moci v uvedenej krajine“ [11], by mohli byť dostatočným dôvodom na odmietnutie vykonania európskeho zatykača. Pýta sa, či uvedené legislatívne zmeny samy osebe majú vplyv na vykonanie európskeho zatykača z dôvodu rizika porušenia práva vyžiadanej osoby na spravodlivý proces pred nezávislým súdom, zaručeného článkom 47 Charty.

30. Ako je vysvetlené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-354/20, pred spomenutými zmenami a po vydaní rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) vnútroštátny súd predpokladal, že v Poľsku existuje skutočné riziko porušenia uvedeného práva z dôvodu systémových alebo všeobecných nedostatkov, ktoré ovplyvňujú nezávislosť súdnej moci uvedeného členského štátu.

31. Na základe uvedeného predpokladu Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) obvykle skúmal európske zatykače vydané poľskými súdmi z dvojakého hľadiska vymedzeného v rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému). V rámci uvedeného postupu objasnil: a) či také nedostatky môžu ovplyvniť súdy príslušné na konanie proti vyžiadanej osobe, a b) ak áno, či existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že uvedená osoba bude vystavená skutočnému riziku porušenia jej práva na nezávislý súd.

32. Podľa vnútroštátneho súdu taký postup už nemusí byť relevantný vzhľadom na legislatívne zmeny schválené v Poľsku počas posledných mesiacov. Uvedené zmeny majú podľa jeho názoru za následok, že systémové a všeobecné nedostatky, ktoré ovplyvňujú nezávislosť poľských súdov, sú také, že žiadny obvinený v konaní na týchto súdoch nemá zaručené právo na nezávislý súd, bez ohľadu na jeho osobnú situáciu, povahu protiprávneho konania, z dôvodu ktorého je trestne stíhaný, a skutkové okolnosti, na základe ktorých bol európsky zatykač vydaný.

33. Za týchto nových okolností podľa vnútroštátneho súdu vzniká možnosť odmietnuť vykonanie európskeho zatykača bez toho, aby bolo potrebné osobitne skúmať, či systémové nedostatky majú nepriaznivé dôsledky pre *konkrétne* súdy, ktoré majú rozhodovať v konaní proti vyžiadanej osobe, a či je táto osoba vzhľadom na jej osobnú situáciu vystavená skutočnému riziku porušenia jej práva na spravodlivý proces. [12]

34. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-412/20 PPU sa navyše zdôrazňuje, že – na rozdiel od veci C-354/20 PPU – európsky zatykač: a) bol vydaný na vykonanie trestu odňatia slobody a b) bol vydaný 26. mája 2020, teda po udalostiach, ktoré svedčia o zväčšení tlaku na nezávislosť poľských súdov.

B. O veci samej

35. Zo všeobecného hľadiska sú dôležitejšie otázky vnútroštátneho súdu, ktoré sa týkajú možnosti odmietnuť vykonanie európskeho zatykača v prípade, ak v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný, neexistujú nezávislé súdy z dôvodu systémových alebo všeobecných nedostatkov, ktoré ovplyvňujú ich nezávislosť (druhá otázka vo veci C-354/20 PPU a jediná otázka vo veci C-412/20 PPU).

11 Tamže.

12 Toto stanovisko sa zhoduje so stanoviskom, ktoré presadzoval High Court (Vyšší súd, Írsko) vo veci C-216/18 PPU, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), ale Súdny dvor sa s ním nestotožnil. Generálny advokát Tančev v návrhoch, ktoré predniesol v spomenutej veci (EU:C:2018:517), uviedol, že „vnútroštátny súd sa domnieva, že za predpokladu, že nedostatky súdneho systému vydávajúceho členského štátu sú obzvlášť závažné, čo znamená, že tento členský štát už nedodržiava zásady právneho štátu, musí odmietnuť odovzdanie bez toho, aby musel overovať, či bude dotknutá osoba takému nebezpečenstvu vystavená“ (bod 98).

36. V prípade, ak by existovala uvedená všeobecná situácia, bolo by potrebné následne rozhodnúť, či možno odmietnuť vykonanie európskeho zatykača, aj keď „vyžiadaná osoba… nevyjadrila žiadne konkrétne obavy a jej osobná situácia, povaha protiprávneho konania, z dôvodu ktorého je trestne stíhaná, a okolnosti, na základe ktorých bol európsky zatykač vydaný,… neposkytujú dôvod obávať sa, že výkonná a/alebo zákonodarná moc bude v rámci trestného konania týkajúceho sa tejto osoby vyvíjať konkrétny nátlak alebo ho ovplyvňovať“ (tretia otázka vo veci C-354/20 PPU).

37. Okrem odpovede na uvedené otázky bude ešte potrebné určiť, ktorý okamih je relevantný na konštatovanie, či je súd, ktorý vydal európsky zatykač, nezávislý (prvá otázka vo veci C-354/20 PPU a jediná otázka vo veci C-412/20 PPU).

38. Podľa môjho názoru treba – celkom logicky – odpovedať najprv na druhú a tretiu otázku vo veci C-354/20 PPU a až potom na prvú otázku: len v prípade, ak sa uzná, že súdny orgán, ktorý vykonáva európsky zatykač, môže odmietnuť vykonať tento zatykač z dôvodu systémových alebo všeobecných nedostatkov, ktoré sa týkajú nezávislosti súdov členského štátu, v ktorom bol zatykač vydaný, má zmysel položiť si otázku, či sa uvedené odmietnutie vzťahuje aj na európske zatykače vydané pred tým alebo po tom, čo také nedostatky dosiahli mieru, ktorú opisuje vnútroštátny súd.

1. Vplyv systémových alebo všeobecných nedostatkov, pokiaľ ide o nezávislosť súdov členského štátu, v ktorom bol zatykač vydaný, na vykonanie európskeho zatykača

39. Súdny dvor uznal, že – okrem prípadov výslovne uvedených v rámcovom rozhodnutí (články 3 až 5) – vykonanie európskeho zatykača možno odmietnuť aj „za výnimočných okolností“, ktoré vzhľadom na svoju závažnosť vyžadujú obmedzenie zásady vzájomného uznávania a zásady vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi, na ktorých je založená justičná spolupráca v trestných veciach.

40. K uvedeným „výnimočným okolnostiam“ patria okolnosti, ktoré môžu spôsobiť riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania s vyžiadanou osobou v zmysle článku 4 Charty. [13] Patria k nim tiež okolnosti, ktoré svedčia o skutočnom riziku porušenia základného práva uvedenej osoby na nezávislý súd, a teda aj na spravodlivý proces, uznaného v článku 47 druhom odseku Charty. [14]

41. V oboch prípadoch – pričom Súdny dvor doteraz rozhodol o týchto dvoch prípadoch – „výnimočné okolnosti“ vyžadujú, aby sa preukázala existencia „systémových alebo všeobecných nedostatkov“ v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný, či už pokiaľ ide o nezávislosť jeho súdov, alebo pokiaľ ide o situáciu, v ktorej sa nachádzajú určité skupiny osôb alebo určité väzenské zariadenia.

42. O tom, či existujú takéto „výnimočné okolnosti“, musí rozhodnúť vykonávajúci súdny orgán, ktorý na tento účel musí disponovať „objektívnymi, spoľahlivými, presnými a náležite aktualizovanými informáciami“ [15], ktoré svedčia o takých systémových alebo všeobecných nedostatkoch.

43. Medzi uvedenými informáciami Súdny dvor osobitne spomenul „dôkazy uvedené v odôvodnenom návrhu Komisie prijatom podľa článku 7 ods. 1 ZEÚ, na preukázanie existencie skutočného rizika porušenia základného práva na spravodlivý proces… z dôvodu systémových alebo všeobecných nedostatkov, pokiaľ ide o nezávislosť súdnej moci“ [16].

13 Rozsudok z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198; ďalej len „rozsudok Aranyosi a Căldăraru“), bod 104.

14 Rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), bod 59.

15 Rozsudok Aranyosi a Căldăraru, bod 104.

16 Rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), bod 79.

44. Pokiaľ existujú takéto „výnimočné okolnosti“, Súdny dvor rozhodol, že vykonávajúci súdny orgán môže ukončiť konanie o odovzdaní upravené rámcovým rozhodnutím. Ide teda o *výnimočnú* reakciu v kontexte rámcového rozhodnutia, ktoré – pripomínam – nestanovuje iné dôvody na nevykonanie než tie, ktoré sú uvedené v jeho článkoch 3 až 5. Na *výnimočnosť* okolností zistených v jednom z členských štátov teda právo Únie reaguje tiež *výnimočným* spôsobom. [17]

45. Uvedená *výnimočná reakcia* však má svoje hranice, ktoré závisia od splnenia určitých podmienok. Táto *výnimočnosť* nedosahuje takú mieru, aby vyžadovala automatické nevykonanie každého európskeho zatykača vydaného súdnym orgánom členského štátu, v ktorom existujú systémové alebo všeobecné nedostatky. Reakcia práva Únie je síce vážna, ale miernejšia, lebo znamená, že vykonávajúci súdny orgán je povinný posúdiť, či uvedené nedostatky za okolností veci, o ktorej má rozhodnúť, môžu viesť k skutočnému a naozajstnému porušeniu základných práv vyžiadanej osoby.

46. Ak systémové alebo všeobecné nedostatky súvisia s nezávislosťou súdnictva, vykonávajúci súdny orgán po tom, čo zistí, že tieto nedostatky spôsobujú skutočné riziko porušenia práva na spravodlivý proces, „musí *následne konkrétnym a presným spôsobom* posúdiť, či za okolností prejednávanej veci existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že po odovzdaní požadovanej osoby do členského štátu, v ktorom bol zatykač vydaný, je táto osoba tomuto riziku vystavená“ [18].

47. Možnosť odmietnuť vykonanie európskeho zatykača z iných dôvodov, než sú dôvody uvedené v článkoch 3 až 5 rámcového rozhodnutia, si v konečnom dôsledku vyžaduje, aby vykonávajúci súdny orgán vykonal podrobné preskúmanie, ktoré sa skladá z dvoch fáz:

– v prvej fáze musí vyhodnotiť skutočné riziko porušenia základných práv vzhľadom na všeobecnú situáciu v dožadujúcom členskom štáte,

– v druhej fáze musí po zistení uvedeného porušenia „konkrétnym a presným spôsobom“ posúdiť, či za okolností prejednávanej veci vyžiadaná osoba bude vystavená riziku porušenia jej základného práva.

48. Vnútroštátny súd sa teraz pýta, či v dôsledku zhoršenia systémových alebo všeobecných nedostatkov v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný, môže vynechať druhú fázu uvedeného dvojakého preskúmania.

49. Ak je to tak, nebolo by potrebné, aby vykonávajúci súdny orgán skúmal okolnosti prejednávanej veci: jednoducho by mohol ukončiť konanie o odovzdaní, ak sú nedostatky také rozsiahle, že sa rovnajú situácii, v ktorej v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný, *neexistuje* súdny orgán hodný nazývať sa súdnym orgánom.

17 Podľa Súdneho dvora táto výnimočná reakcia vychádza „na jednej strane z článku 1 ods. 3 tohto rámcového rozhodnutia, ktorý stanovuje, že toto rámcové rozhodnutie nebude meniť povinnosť rešpektovať základné práva a základné právne zásady, ako sú zakotvené v článkoch 2 a 6 ZEÚ, a na druhej strane z absolútnej povahy základného práva zaručeného článkom 4 Charty“ [rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), bod 45]. Podľa toho istého rozsudku je uvedená reakcia založená aj na článku 47 druhom odseku Charty, keďže je v ňom uznané právo na nezávislý súd, a teda na spravodlivý proces [rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), bod 59].

18 Rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), bod 68. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

50. Hoci riešenie, ktoré navrhuje vnútroštátny súd, sa môže zdať veľmi lákavé,[19] nie je v súlade s riešením, ktoré už ponúkol Súdny dvor. Okrem toho – ako Komisia poznamenáva vo svojich písomných pripomienkach – odmietnutie[20] vykonať *všetky* európske zatykače vydané určitým členským štátom by pravdepodobne viedlo k beztrestnosti mnohých trestných činov.[21]

51. Na povinnosť zabrániť beztrestnosti poukazuje aj holandská vláda. Belgická vláda na pojednávaní tiež uviedla, že riešenie navrhované vnútroštátnym súdom by mohlo poškodiť práva obetí trestných činov, ktorých spáchanie je dôvodom na vyžiadanie osoby, proti ktorej smeruje európsky zatykač.[22]

52. Z iného hľadiska by sa prijatie stanoviska vnútroštátneho súdu mohlo chápať ako popretie odbornej práce *všetkých* sudcov v Poľskej republike, ktorí sa – v takých citlivých otázkach, ako sú otázky súvisiace s trestným právom – usilujú využiť mechanizmy justičnej spolupráce upravené rámcovým rozhodnutím. Okrem toho, že vyššie uvedené systémové alebo všeobecné nedostatky predstavujú riziko pre ich nezávislosť, by sa nemohli zúčastňovať na uvedených vnútroeurópskych mechanizmoch spolupráce ako orgány vydávajúce zatykač alebo vykonávajúce orgány.

53. Súdny dvor v rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) uznal, že existencia odôvodneného návrhu Komisie, ktorý bol prijatý na základe článku 7 ods. 1 ZEÚ na účely toho, aby Rada konštatovala, že zo strany Poľskej republiky existuje jasné riziko vážneho porušenia hodnôt uvedených v článku 2 ZEÚ, mohla predstavovať – spolu s inými informáciami – dostatočný základ na preukázanie, či v uvedenom členskom štáte existovali systémové alebo všeobecné nedostatky, pokiaľ ide o nezávislosť jeho súdov.[23]

54. Hoci nedostatky, ktoré vtedy existovali, boli závažné, Súdny dvor vylúčil možnosť, aby vykonávajúci súdny orgán automaticky a bez rozlišovania odmietol vykonať akýkoľvek európsky zatykač vydaný súdmi Poľskej republiky.

55. Je to tak preto, lebo podobné všeobecné riešenie je vyhradené pre prípad, keď Európska rada formálne *rozhodne*, že členský štát, v ktorom bol zatykač vydaný, porušuje hodnoty uvedené v článku 2 ZEÚ.

56. Slovami Súdneho dvora, „z odôvodnenia 10 rámcového rozhodnutia… totiž vyplýva, že vykonávanie mechanizmu európskeho zatykača *možno pozastaviť iba* v prípade vážneho a pretrvávajúceho porušovania zásad uvedených v článku 2 ZEÚ jedným z členských štátov, *zisteného Európskou radou* podľa článku 7 ods. 2 ZEÚ, s následkami uvedenými v odseku 3 toho istého článku“[24].

19 Hoci je lákavé, do určitej miery je radikálne. Komisia vo veci C-216/18 PPU, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), zaujala v tejto otázke stanovisko – ako ho generálny advokát Tančev reprodukoval v návrhoch, ktoré predniesol v uvedenej veci (EU:C:2018:517) –, že „ak by sa aj zistilo, že vo vydávajúcom členskom štáte je vážne ohrozený právny štát…, nemožno vylúčiť, že môžu existovať situácie, v ktorých je zachovaná schopnosť súdov viesť konanie s nezávislosťou nevyhnutnou na zabezpečenie dodržania základného práva zakotveného v článku 47 druhom odseku Charty“ (bod 108). Komisia v bode 27 svojich písomných pripomienok vo veci C-354/20 PPU potvrdila to isté stanovisko, aj keď použila inú formuláciu.

20 Vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-354/20 PPU uznáva, že kladná odpoveď na jeho otázky by znamenala „ *de facto* pozastavenie odovzdávania osôb do Poľska, kým poľské právne predpisy nebudú opäť zaručovať nezávislosť súdov vydávajúcich zatykač“ (bod 19).

21 Bod 30 jej písomných pripomienok. Prokuratúra tiež poznamenáva, že uvedené zovšeobecnenie by mohlo viesť k tomu, že systém odovzdávania v rámci Únie ako celok by sa stal nerealizovateľným (posledný bod jej písomných pripomienok).

22 Belgická vláda poukázala na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ESĽP) z 9. júla 2019, Romeo Castaño v. Belgicko (CE:ECHR:2019:0709JUD000835117), týkajúci sa porušenia práva zaručeného článkom 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach (EDĽP) v tých prípadoch, v ktorých si štáty nesplnia povinnosť navzájom spolupracovať prostredníctvom mechanizmu európskeho zatykača s cieľom postaviť údajného páchateľa vraždy a iných trestných činov pred súd.

23 Rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), bod 69.

24 Rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), bod 70.

57. Môžem súhlasiť s vnútroštátnym súdom v tom, že znepokojivé boli už okolnosti, ktoré existovali v čase vydania rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), ale neskoršie informácie zrejme naznačujú, že došlo k zhoršeniu uvedených okolností. [25]

58. Okrem legislatívnych zmien spomenutých v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-354/20 PPU sa totiž v najnovších rozhodnutiach Súdneho dvora, na ktoré uvedený návrh tiež odkazuje [26], zdôrazňuje, že zistené systémové alebo všeobecné nedostatky, pokiaľ ide o nezávislosť súdov Poľskej republiky, môžu ohroziť základné práva osôb podliehajúcich právomoci týchto súdov.

59. V každom prípade prináleží vnútroštátnemu súdu, aby pomocou zdrojov, ktoré má k dispozícii, určil, či došlo k zhoršeniu systémových alebo všeobecných nedostatkov, na základe ktorých Súdny dvor v roku 2018 výnimočne a s určitými podmienkami uznal, že orgán, ktorý vykonáva európsky zatykač, môže odmietnuť jeho vykonanie z iných dôvodov, než sú dôvody výslovne uvedené v rámcovom rozhodnutí.

60. Napriek tomu, že mohlo dôjsť k takému zhoršeniu ohrozenia nezávislosti poľských súdov, však nemožno bez ďalšieho automaticky a bez rozlišovania pozastaviť uplatňovanie rámcového rozhodnutia vo vzťahu ku ktorémukoľvek z európskych zatykačov, ktoré tieto súdy vydajú.

61. Uvedené krajné riešenie nezávisí tak od počtu a závažnosti indícií, ktoré umožňujú rozhodnúť, že existuje skutočné riziko porušenia práv osoby podliehajúcej súdnej právomoci, ako od *postavenia* orgánu, ktorému prináleží prijať uvedené rozhodnutie a na základe neho konať.

62. Súdny orgán, ktorý vykonáva európsky zatykač, je podľa rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) oprávnený po posúdení systémových alebo všeobecných nedostatkov v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný, odmietnuť odovzdanie vyžiadanej osoby, ak vzhľadom na jej osobnú situáciu, povahu protiprávneho konania, z dôvodu ktorého je trestne stíhaná, a skutkové okolnosti, na základe ktorých bol európsky zatykač vydaný, dospeje k presvedčeniu, že v prípade uvedenej osoby skutočne môže dôjsť k porušeniu základného práva, ktoré jej zaručuje článok 47 Charty. [27]

63. V uvedenom prípade súd vykonávajúci zatykač uplatní rámcové rozhodnutie tak, ako sa v súlade s judikatúrou Súdneho dvora má vykladať, aby sa mechanizmus európskeho zatykača zosúladil s rešpektovaním základných práv Únie.

64. Uvedený výklad ponecháva v platnosti zásadu odovzdávania, ktorá je však výnimočne korigovaná odmietnutím odovzdania, ak by vzhľadom na špecifické okolnosti veci existovalo skutočné riziko porušenia práv vyžiadanej osoby.

65. Naopak automatické odmietnutie vykonať každý európsky zatykač po konštatovaní závažnosti systémových alebo všeobecných nedostatkov zistených v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný, predstavuje jednoducho neuplatnenie samotného rámcového rozhodnutia.

25 Komisia vo svojej správe zo septembra 2020 o stave právneho štátu v Únii poznamenáva, že v Poľsku „[t]he reforms, impacting the Constitutional Tribunal, the Supreme Court, ordinary courts, the National Council for the Judiciary and the prosecution service, have increased the influence of the executive and legislative powers over the justice system and therefore weakened judicial independence“. Commission Staff Working Document, 2020 Rule of Law Report, Country Chapter on the rule of law situation in Poland [SWD(2020) 320 final].

26 Najmä rozsudky z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982), a z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234). Tiež uznesenie z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277).

27 Generálny advokát Tančev sa v návrhoch, ktoré predniesol vo veci C-216/18, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) (EU:C:2018:517, bod 113), priklonil k prijatiu návrhu Komisie, ktorá navrhovala „najmä overiť, či je osoba, ktorá je predmetom európskeho zatykača[,] politickým odporcom alebo či patrí k sociálnej alebo etnickej skupine, ktorá je predmetom diskriminácie. Komisia takisto navrhuje najmä preskúmať, či má trestný čin, za ktorý je dotknutá osoba stíhaná, politickú povahu alebo či vládnuca moc vydala verejné vyhlásenia týkajúce sa tohto trestného činu alebo trestu za tento čin“. V prípadoch európskych zatykačov, ktoré sú predmetom tohto konania, podľa všetkého neexistujú také konotácie.

66. Ako som už pripomenul, odôvodnenie 10 rámcového rozhodnutia a judikatúra Súdneho dvora nedovoľujú v týchto prípadoch jednoducho neuplatniť európske zatykače. Toto krajné riešenie možno použiť len v prípade, ak existuje špecifický právny akt: rozhodnutie Európskej rady založené na článku 7 ods. 2 ZEÚ, podľa ktorého v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný, dochádza k závažnému a pretrvávajúcemu porušovaniu hodnôt právneho štátu uvedených v článku 2 ZEÚ.

67. Zatiaľ čo konštatovanie systémových alebo všeobecných nedostatkov môže odôvodniť nevykonanie európskeho zatykača v konkrétnej veci, neuplatnenie rámcového rozhodnutia bez rozlišovania, a teda nevykonanie všetkých európskych zatykačov vydaných súdmi príslušného členského štátu, môže byť odôvodnené len formálnym rozhodnutím Európskej rady o existencii závažného a pretrvávajúceho porušovania hodnôt uvedených v článku 2 ZEÚ.

68. Každý z týchto dvoch prípadov je koncipovaný odlišne:

69. V prvom prípade (rozhodnutie vykonávajúceho súdneho orgánu) predmetné nedostatky vyvolávajú *riziko*, ktorého rozsah treba v konkrétnej veci posúdiť, a preto je potrebné, aby vykonávajúci súd prihliadol na špecifické okolnosti veci, ktorú má rozhodnúť.

70. V druhom prípade (zásah Európskej rady) už nemožno hovoriť o riziku, ale o *porušení* hodnôt uvedených v článku 2 ZEÚ, ku ktorému došlo a ktorého dôsledkom je všeobecné neuplatňovanie rámcového rozhodnutia.

71. Nielenže v jednom prípade ide o *riziko porušenia* práv a v druhom o *porušenie* zásad uvedených v článku 2 ZEÚ. Presnejšie povedané, v prvom prípade ide o *systémové alebo všeobecné nedostatky* zistené v systéme záruky práv, ktorý z dôvodu uvedených nedostatkov nefunguje tak, ako má podľa samotného právneho poriadku fungovať. V druhom prípade naopak dochádza k samotnému zániku podmienok, za ktorých súdny systém môže chrániť zásady právneho štátu uvedené v článku 2 ZEÚ.

72. Systémové alebo všeobecné nedostatky, ktoré možno konštatovať, pokiaľ ide o nezávislosť poľských súdov, podľa môjho názoru nespôsobujú, že tieto súdy už nemajú povahu súdov. Stále sú súdmi,[28] aj keď nezávislosť súdnej moci, chápanej ako súbor orgánov, ktoré vykonávajú súdnictvo, je ohrozená vládnymi štruktúrami (či dokonca neobvyklým výkonom disciplinárnych funkcií). Konštatovanie uvedených nedostatkov – bez ohľadu na ich závažnosť – nemôže viesť k tomu, že súdy stratia toto postavenie.[29]

28 Ak by to nebolo tak, dôsledky by sa mohli prípadne dotknúť iných oblastí súdnej činnosti, akými sú oblasti týkajúce sa justičnej spolupráce v občianskych veciach, alebo oprávnenia podávať návrhy na začatie prejudiciálneho konania (článok 267 ZFEÚ), ktoré majú len súdy v pravom zmysle slova.

29 Preto nie je namieste uplatniť judikatúru, ktorú stanovil Súdny dvor, pokiaľ ide o povahu prokuratúry ako súdneho orgánu na účely vydania európskeho zatykača. Pozri napríklad rozsudok z 27. mája 2019, OG a PI (Prokuratúry Lübeck a Zwickau) (C-508/18 a C-82/19 PPU, EU:C:2019:456). Nedostatok nezávislosti prokuratúry, ktorá môže podľa vnútroštátneho práva dostávať pokyny, nie je dôsledkom *systémového alebo všeobecného nedostatku* jej inštitucionálnej právnej úpravy, ale charakteristického znaku tejto právnej úpravy, na základe ktorého prokuratúra nie je oprávnená vydať európsky zatykač, ale je oprávnená konať v postavení prokuratúry. Naopak všeobecný nedostatok nezávislosti súdov určitého členského štátu môže vyplývať len z nedostatku súdneho systému, lebo Únia nedovoľuje, aby sa jej členmi stali štáty, ktoré nemajú nezávislé súdy.

73. Je pravda, že uvedené systémové alebo všeobecné nedostatky môžu byť také rozsiahle, že je nevyhnutné vážne pochybovať o rešpektovaní základných práv v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný. K tomu by mohlo dôjsť, ak by sa disciplinárne predpisy týkajúce sa poľských súdov používali na úkor ich nezávislosti ako sústavná hrozba na dosiahnutie ich podriadenia súdnej moci buď tak, že ich uplatňovaním by boli poverené – dokonca súdne – orgány, ktoré neposkytujú náležité záruky, [30] alebo tak, že disciplinárny postup by sa využíval na sankcionovanie úplne legitímnych súdnych rozhodnutí. [31]

74. Právomoc vykonávajúceho súdu je však striktne obmedzená na európsky zatykač, o ktorom má rozhodnúť, a jeho názor na systémové alebo všeobecné nedostatky sa musí týkať prípadného vplyvu týchto nedostatkov na uvedený zatykač. Preto sa jeho rozhodnutie môže dotýkať len vykonania uvedeného európskeho zatykača.

75. Naproti tomu rozhodnutie o rešpektovaní hodnôt uvedených v článku 2 ZEÚ sa premieta do všeobecnej situácie v dotknutom členskom štáte a môže ho prijať výlučne Európska rada, ktorej formálne rozhodnutie o porušení uvedeného ustanovenia sa z tohto dôvodu dotýka uplatňovania rámcového rozhodnutia ako celku vo vzťahu k uvedenému členskému štátu.

76. V prípade zhoršenia systémových alebo všeobecných nedostatkov a neexistencie formálneho rozhodnutia Európskej rady teda Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) musí čo najpodrobnejšie preskúmať okolnosti, za ktorých bol vydaný európsky zatykač, o vykonanie ktorého bol požiadaný, [32] ale nie je oslobodený od povinnosti vykonať uvedené konkrétne preskúmanie.

77. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že informácie vyžiadané od súdneho orgánu vydávajúceho zatykač na základe článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia musia byť nielen relevantné na uskutočnenie uvedeného konkrétneho preskúmania, ale musia byť obmedzené na informácie, ktoré je súdny orgán vydávajúci zatykač primerane schopný poskytnúť. [33]

78. Podľa judikatúry stanovenej v rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) teda platí, že pokiaľ Európska rada formálne nerozhodla, že v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný, dochádza k závažnému a pretrvávajúcemu porušovaniu zásad uvedených v článku 2 ZEÚ, „vykonávajúci súdny orgán môže na základe článku 1 ods. 3 rámcového rozhodnutia… odmietnuť vykonať európsky zatykač… len za výnimočných okolností, keď… na základe konkrétneho

30 V rozsudku z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 171), Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či sa po nadobudnutí účinnosti ustawa o Sądzie Najwyższym (zákon o Najvyššom súde) 3. apríla 2018 disciplinárny senát Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) mohol považovať za nezávislý a nestranný, pričom na tento účel musel overiť, či „objektívne podmienky, za ktorých bol vytvorený dotknutý orgán, a jeho vlastnosti, ako aj spôsob, akým boli vymenovaní jeho členovia, môžu vo vnímaní osôb podliehajúcich súdnej právomoci vyvolávať oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť tohto orgánu vonkajšími činiteľmi, predovšetkým priamymi alebo nepriamymi vplyvmi zákonodarnej a výkonnej moci, a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom, a môžu tak viesť k absencii dojmu nezávislosti alebo nestrannosti uvedeného orgánu, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti vzbudzovať u uvedených osôb podliehajúcich súdnej právomoci“. V uznesení z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277), Súdny dvor predbežne pozastavil uplatňovanie niektorých ustanovení poľských právnych predpisov, ktoré tvoria základ právomoci disciplinárneho senátu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) na rozhodovanie v disciplinárnych konaniach týkajúcich sa sudcov.

31 V rozsudku z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234), Súdny dvor, v konaní, na ktorom sa tvrdilo, že proti poľským sudcom, ktorí podali návrhy na začatie prejudiciálneho konania, boli začaté disciplinárne konania, rozhodol, že „vnútroštátne ustanovenia, z ktorých by vyplývalo, že vnútroštátni sudcovia môžu byť vystavení disciplinárnym konaniam z dôvodu, že predložili Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania,… nemožno pripustiť“ (bod 58).

32 Ako som už uviedol, musí osobitne prihliadať na osobnú situáciu vyžiadanej osoby, povahu protiprávneho konania, z dôvodu ktorého je trestne stíhaná, a skutkové okolnosti, na základe ktorých bol európsky zatykač vydaný [rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), bod 75].

33 Adresátom dvoch z otázok určených súdnemu orgánu vydávajúcemu zatykač vo veci C-354/20 PPU by mohol byť Sąd Najwyższy (Najvyšší súd). Pozri bod 17 vyššie.

a presného posúdenia prejednávaného prípadu zistí, že existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že osoba, na ktorú je tento európsky zatykač vydaný, bude po odovzdaní vydávajúcemu súdnemu orgánu vystavená skutočnému riziku porušenia svojho základného práva na nezávislý súd, a teda podstaty svojho základného práva na spravodlivý proces“ [34].

79. Z návrhov na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že podľa vnútroštátneho súdu nie je opodstatnené odmietnuť odovzdanie oboch osôb vyžiadaných v týchto konaniach zo žiadneho z dôvodov uvedených v rámcovom rozhodnutí. Okrem toho vnútroštátny súd vzhľadom na ich osobnú situáciu, povahu protiprávneho konania, z dôvodu ktorého sú trestne stíhané, a okolnosti, na základe ktorých boli európske zatykače vydané, vylučuje riziko nenáležitého zasahovania do trestného konania vedeného proti nim.

80. Ak je to tak, zhoršenie systémových alebo všeobecných nedostatkov týkajúcich sa právnej úpravy nezávislosti poľských súdov, ku ktorému mohlo dôjsť, neoprávňuje vnútroštátny súd, aby bez ďalšieho odmietol vykonať sporné európske zatykače.

2. Relevantný okamih na posúdenie, či má orgán, ktorý vydal európsky zatykač, povahu nezávislého súdu

81. Ak – ako tvrdím – vykonávajúci súd po konštatovaní vážnych systémových alebo všeobecných nedostatkov súvisiacich s nezávislosťou súdov členského štátu, v ktorom bol zatykač vydaný, nemôže ukončiť konanie o odovzdaní bez toho, aby konkrétne preskúmal možný skutočný a naozajstný vplyv takých nedostatkov na okolnosti, za ktorých bol každý európsky zatykač vydaný, považujem za irelevantné, či k zhoršeniu uvedených nedostatkov došlo pred alebo po vydaní európskeho zatykača.

82. Bez ohľadu na to, či k zhoršeniu uvedených nedostatkov došlo pred vydaním európskeho zatykača alebo po jeho vydaní, rozhodujúce je, aby súd vydávajúci zatykač (ktorý má rozhodnúť o tom, čo sa stane s vyžiadanou osobou po jej odovzdaní) bol naďalej nezávislý a bez vonkajšieho zasahovania, hrozieb alebo nátlaku mohol rozhodnúť o situácii uvedenej osoby.

83. Vydanie európskeho zatykača nemá za následok, že konanie upravené rámcovým rozhodnutím – pokiaľ ide o orgán, ktorý žiada o odovzdanie vyžiadanej osoby – prestáva byť súdnym konaním.

84. Ako vyplýva z článku 15 rámcového rozhodnutia, vykonávajúci súdny orgán musí byť kedykoľvek schopný komunikovať so *súdnym* orgánom v členskom štáte, v ktorom bol zatykač vydaný, aby mohol rozhodnúť o odovzdaní na základe dostatočných a hodnoverných informácii poskytnutých priamo súdnym orgánom vydávajúcim zatykač.

85. Vzhľadom na závažný zásah do osobnej slobody, ktorý vyplýva z uskutočnenia konania o odovzdaní, [35] totiž môže byť nevyhnutné vyžiadať si doplňujúce informácie, ktoré umožnia vykonávajúcemu súdnemu orgánu určiť, na základe akých konkrétnych okolností bol európsky zatykač vydaný a najmä v akej situácii sa bude vyžiadaná osoba nachádzať po svojom odovzdaní.

34 Rozsudok Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), bod 73. Podľa holandskej vlády sa tento prístup zhoduje s prístupom ESĽP, ktorý venuje osobitnú pozornosť analýze konkrétnych okolností s cieľom určiť, či existuje konkrétne nebezpečenstvo, že nedostatok nezávislosti bude mať za následok zjavné odopretie spravodlivosti [rozsudky zo 17. januára 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 258 až 262), a z 9. júla 2019, Kislov v. Rusko (CE:ECHR:2019:0709JUD000359810, § 109)]. Na uvedenú judikatúru poukázal aj generálny advokát Tančev v návrhoch, ktoré predniesol vo veci C-216/18 (EU:C:2018:517, bod 109), pričom zdôraznil, že „na účely overenia toho, či existuje skutočné nebezpečenstvo zjavného odopretia spravodlivosti, [ESĽP] v praxi zohľadňuje nielen situáciu v štáte určenia, ale tiež okolnosti vlastné dotknutej osobe“, s odvolaním sa na rozsudok ESĽP zo 17. januára 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 272 a 277 až 279).

35 Ktoré – ako som uviedol v návrhoch, ktoré som predniesol vo veciach OG (Prokuratúra Lübeck) a PI (Prokuratúra Zwickau) (C-508/18 a C-82/19 PPU, EU:C:2019:337, bod 58) – môže zahŕňať obmedzenie osobnej slobody až na 120 dní.

86. Vysokú mieru dôvery, z ktorej musí vychádzať vykonávajúci súdny orgán pri rozhodovaní o tom, či je odovzdanie prípustné, môže poskytnúť len orgán vydávajúci zatykač, ktorý medzitým nestratil postavenie nezávislého súdu.

87. Vykonávajúci súdny orgán musí teda overiť, či za okolností, za ktorých bol vydaný každý z konkrétnych európskych zatykačov, ktoré mu boli zaslané, môže byť vážne a skutočne ohrozené právo vyžiadanej osoby na spravodlivý proces. Pripomínam, že to platí tak v prípade, že uvedené nedostatky už boli systémové alebo všeobecné v čase, keď bol vydaný európsky zatykač, ako aj v prípade, že vznikli neskôr a v čase prípadného odovzdania uvedenej osoby stále trvajú.

88. V prvom prípade môže mať vykonávajúci súd oprávnené pochybnosti o zákonnosti vydania európskeho zatykača. V druhom prípade môže pochybovať o tom, ako sa môže zaobchádzať s vyžiadanou osobou po jej odovzdaní súdu vydávajúcemu zatykač.

89. V oboch prípadoch je dôležité, aby vykonávajúci súd posúdil, do akej miery môže jedna alebo druhá okolnosť predstavovať skutočné riziko pre práva vyžiadanej osoby, ak dôjde k jej odovzdaniu.

90. Je však nesporné, že *konkrétne* riziko porušenia článku 47 Charty z dôvodu, že súdny orgán vydávajúci zatykač nie je nezávislý, je podstatne nižšie, ak bol tento orgán nezávislý v čase, keď vydal európsky zatykač, aj keď (teoreticky) neskôr prestal byť nezávislý.

91. Uvedené riziko je rovnako menšie, ak sa európsky zatykač vydá na účely výkonu trestu odňatia slobody, ktorý bol uložený vyžiadanej osobe v čase, keď neexistovali pochybnosti o nezávislosti trestného súdu, ktorý vydal odsudzujúci rozsudok.

V. Návrh

92. Vzhľadom na už vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré mu položil Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame, Holandsko), takto:

Článok 1 ods. 3 rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi, zmeneného rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009, sa má vykladať v tom zmysle, že:

V prípade, ak Európska rada na základe článku 7 ods. 2 ZEÚ formálne nerozhodla o existencii závažného a pretrvávajúceho porušovania hodnôt uvedených v článku 2 ZEÚ členským štátom, v ktorom bol zatykač vydaný, vykonávajúci súdny orgán môže odmietnuť vykonať európsky zatykač až po tom, čo konkrétnym a presným spôsobom overí, či vzhľadom na osobnú situáciu vyžiadanej osoby, povahu protiprávneho konania, z dôvodu ktorého je trestne stíhaná, a skutkové okolnosti, na základe ktorých bol uvedený európsky zatykač vydaný, existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že uvedená osoba bude v prípade odovzdania vystavená skutočnému riziku porušenia základného práva na spravodlivý proces, zaručeného článkom 47 Charty základných práv Európskej únie.

Uvedené riziko môže existovať tak v prípade, že sa tieto systémové alebo všeobecné nedostatky vyskytovali v čase, keď bol vydaný európsky zatykač, ako aj v prípade, že vznikli neskôr a v čase prípadného odovzdania vyžiadanej osoby stále trvajú.